

МИЛЕНКО ТОПАЛОВИЋ
1914–1998.

Седмог априла 1998. године у Београду преминуо је још један предани сарадник нашег часописа. Реч је о Миленку Топаловићу, предратном учитељу, ратном заробљенику и познатом илегалцу, поратном политичару, историчару и носиоцу Партизанске споменнице 1941. године.

Рођен је 9. маја 1914. у Бабајићу код Љига, у имућној и угледној сеоској породици Драгомира Остојића и Бојане, дев. Јанковић. После основне школе и ниже гимназије завршио је Учитељску школу у Београду 1936. Као учитељ службовао је у Македонији. Рано се определио за револуционарни покрет па је почео да се дружи и сарађује са комунистички оријентисаним лицима, те је и сам у јесен 1940. кандидован за члана КПЈ.

Заробљен је априла 1941. у околини Скопља и преко Бугарске и Румуније интерниран у Немачку у логор Либек. Ту се повезао са напредним људима и почео да ради за НОП. По пребацивању у логор Нириберг успео је да обезбеди повратак у земљу. Крајем 1942. стигао је у место рођења, а нешто касније постављен је за учитеља у Дучићу код Мионице. Пошто се и овде укључио у илегални рад, примљен је и у КПЈ и одређен да ради у техници Окружног комитета КПЈ за Ваљево, пре свега на припреми, умножавању и растурању радио вести. Крајем августа 1943. напустио је учитељско радно место и потпуно се посветио илегалном раду, због чега је његова кућа више пута претресана и укућани малтретирани.

Почетком 1944. постављен је за секретара Среског поверљивства КПЈ за Колубару, а по ослобођењу и за првог секретара Среског народноослободилачког одбора у Мионици. У првим послератним годинама обавља више значајних партијско-политичких дужности. Бивао је секретар среских комитета КПЈ у Мионици, Љигу и Ваљеву, члан

Окружног комитета КПЈ у Ваљеву и члан Обласног комитета КПЈ у Београду, до његовог расформирања. Завршио је и вишу партијску школу и био посланик Антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије (АСНОС-а).

Од 1952. године радио је у Историјском архиву Централног комитета КП Србије који се потом трансформисао у Завод за проучавање и обраду докумената, односно Институт за историју радничког покрета Србије (сада Институт за новију историју Србије) у Београду. Углавном је радио у научноистраживачком сектору као самостални истраживач, а од 1961. до 1965. је шеф Одсека за изучавање радничког покрета у Србији до 1919. године, потом вршилац дужности руководиоца Одељења за научноистраживачки рад, а од септембра 1968. до марта 1970, односно до одласка у пензију, и вршилац дужности директора Института за историју радничког покрета Србије.

Годинама се бавио питањима развоја социјалдемократије у Србији. Објавио је више радова из те области у листовима: „Радник“, „Металац“, „Задруга“, „Жена данас“, „Напред“ и „Борба“, али и на таласима Радио Београда. Сарађивао је и у часописима: „Нин“, „Годишњак града Београда“ и „Токови револуције“. Подносио је реферате и саопштења на више научних скупова и симпозијума у земљи и иностранству, а био је непосредни организатор научног скупа посвећеног 50-годишњици смрти Димитрија Туцовића. Један је од активнијих чланова централне редакције за издавање дела познатих српских социјалиста (Ж. Жујовића, М. Ценића, Д. Туцовића, Д. Поповића и Д. Лапчевића). И сам је непосредно доста радио на сређивању и објављивању архивске грађе из тог периода. Као сарадник учествовао је у објављивању зборника грађе „Први конгрес Српске социјалдемократске партије и Главног радничког савеза“ (Београд, 1953), као члан редакције и зборника „Српска социјалдемократска партија 1901-1905“ I књ. (Београд, 1966) и Сабраних дела Димитрија Туцовића, I, II и III књ. (Београд, 1975. и 1980), а био је и уредник III, IV и V књиге „Синдикални покрет у Србији 1903-1919. године“ (Београд, 1962, 1964. и 1967). Аутор је веома обимне I књиге „Хронологија радничког покрета у Србији“ (Београд, 1964), а писао је и већи број одредница у Енциклопедији Југославије.

Миленко Топаловић је изучавао и новију завичајну историју. У нашем „Гласнику“ објавио је прилоге: „Сећање на формирање партијског руководства среза колубарског Мионица“ (4-5/1969); „Делатност Среског партијског поверенства за срез колубарски (Мионица), јануар-септембар 1944. године“ (10/1975); „Хронологија догађаја из радничког покрета Уба и околине (1888-1914)“ (10/1975) и „Делатност Среског партијског поверенства за срез колубарски (Мионица) – јануар-септембар 1944. године (II део)“ (11/1976). Сарађивао је и у ваљевском листу „Напред“, где су му објављени нарочито запажени фељтони: „Из радничког покрета Ваљева и околине 1919 и 1920. године“ и „Партијски курс Окружног комитета КПЈ за округ Ваљевски 1943. године“. У другој књизи „Сећања бораца Ваљевског народноослободилачког партизан-

ског одреда” објавио је три прилога. Оставио је и неколико необјављених рукописа, попут биографије народног хероја Луке Михаиловића и записа о свом боравку у заробљеништву под називом „Од Нирнберга и натраг”.

Носилац је Партизанске споменице 1941. године и више других одликовања и признања. Међу њима и Орден братства и јединства са златним венцем, Ордена заслуга за народ са златном звездом, Ордена рада са златним венцем, Орденом за храброст итд.